

**Jaarverslag van de Commissie ruimtelijke
kwaliteit van gemeente Geertruidenberg over 2022**

Jaarverslag van de Commissie ruimtelijke kwaliteit van gemeente Geertruidenberg over 2022

Datum: 19 september 2023

Van: de Commissie ruimtelijke kwaliteit van gemeente Geertruidenberg

Aan: B&W en raad van de gemeente Geertruidenberg

Inhoud:

Inleiding

Over de samenstelling en werkwijze van de CRK

Adviesaanvragen aan de grote en kleine CRK

De openbaarheid van vergaderen

Evaluatie van het functioneren van de CRK

Ontwikkelingen

Inleiding

Sinds 2019 wordt gewerkt met deze Commissie ruimtelijke kwaliteit (hierna: CRK), waarin de eerdere monumenten- en welstandscommissie zijn geïntegreerd, op basis van de eind 2018 vastgestelde verordening daarvoor. De commissie heeft een brede adviestaak voor de omgevingskwaliteit in de geest van de Omgevingswet.

Volgens de huidige en de nieuwe verordening brengt de commissie verslag uit van haar werkzaamheden in het voorafgaande kalenderjaar. In elk geval wordt daarbij aangegeven hoe ze toepassing heeft gegeven aan de voor de uitvoering van haar adviestaak geldende kaders van beleid en regelgeving, en hoe uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen.

Najaar 2022 is een jaarverslag van de CRK over 2021 aan de raad ter kennisneming gegeven.

Het concept van het onderhavige jaarverslag over 2022 is opgesteld door de beleidsmedewerker monumentenzorg. Na afstemming op 19 september 2023 heeft de CRK het voorliggende jaarverslag vastgesteld.

Over de samenstelling en werkwijze van de CRK

De samenstelling en werkwijze van de Commissie ruimtelijke kwaliteit zijn geregeld in de daarvoor geldende verordening uit 2018. Daarnaast is in de praktijk een werkwijze ontwikkeld, waarbij vanuit efficiëntie, klantvriendelijkheid en kostenbesparing wordt gewerkt met een grote en kleine commissie.

In oktober 2022 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld voor de CRK, die op 1-1-2024 in werking treedt (tegelijk met de Omgevingswet). Ook heeft de raad toen een besluit genomen over de benoeming van de leden van de CRK vanaf 2023, inclusief vervanging van twee commissieleden.

Per 2020 wordt gewerkt met een grote commissie, die vierwekelijks vergadert, en een kleine commissie, die tweewekelijks vergadert. Tot op heden bestaat de grote commissie uit zes vaste leden. Twee leden daarvan vormen de kleine commissie, waaraan in voorkomende gevallen een derde lid wordt toegevoegd als aanvullende deskundigheid gewenst is. Met name eenvoudigere plannen worden voor advies aan de kleine commissie voorgelegd, als geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie. Dit is ook wenselijk vanwege de afdoeningstermijn van vergunningaanvragen (8 weken). De afgelopen jaren is gebleken, dat dit goed werkt.

Het contact tussen de gemeentelijke organisatie en de CRK vindt met name plaats door medewerkers van het team Wabo van de cluster Gemeentewinkel.

De personele bezetting van de CRK in 2022

Vaste leden:

- Harrie Maas (cultuurhistoricus; directeur van de Stichting Monumentenhuis Brabant; sinds 2015 lid en voorzitter van de Monumentencommissie en sinds 2019 van de CRK);

- Carl Bossier (deskundig qua welstand en stedenbouw; praktiserend architect; sinds 2019 lid van de CRK, daarvoor jarenlang lid van de welstandscommissie; sinds 2020 secretaris en verslaglegger van de kleine CRK);
- Frank Zuylen (deskundig qua welstand, stedenbouw en bouw- en architectuurhistorie; sinds 2015 lid van de Monumentencommissie en sinds 2019 van de CRK); sinds 2020 voorzitter van de kleine CRK);
- Bernard Siera (restauratiedeskundige, deskundig qua bouw- en architectuurhistorie; sinds 2015 lid van de Monumentencommissie en sinds 2019 van de CRK);
- Edith Kolkman (deskundig qua landschap en stedenbouw; praktiserend adviseur; sinds 2019 lid van de CRK);
- Jan van Gils (vertegenwoordiger van de lokale erfgoedinstanties, en burgerlid; sinds 2021 lid van de CRK);

De verslaglegger van de grote commissie was in 2022 Gijs Verkuijlen. (Hij is werkzaam als adviseur bij het Monumentenhuis Brabant en deskundig qua bouw- en architectuurhistorie c.q. restauratie en waardensteller van erfgoed.)

Plaatsvervangende leden:

- Frank Ruiters (deskundig qua welstand, stedenbouw, bouw- en architectuurhistorie en restauratie; praktiserend architect; sinds 2020 plaatsvervangend lid van de CRK);
- Martien Van Osch (sinds 2019 plaatsvervangend van Edith Kolkman; deskundig qua landschap en stedenbouw; praktiserend adviseur);
- Theo Schneijdenberg namens de lokale erfgoedinstanties.

De heren Maas, Zuylen, Siera en Verkuijlen zijn ingehuurd via de samenwerking met de Stichting advisering monumenten & ruimtelijke kwaliteit Brabant (van het Monumentenhuis Brabant). De andere genoemde personen zijn direct ingehuurd door de gemeente.

Foto van de CRK in juli 2022 (van links naar rechts: de heren Zuylen, Bossier en Maas, mevrouw Kolkman, de heren Van Gils en Siera, en verslaglegger de heer Verkuijlen)

Adviesaanvragen aan de grote en kleine CRK

Aan de kleine commissie zijn voor advies voorgelegd:

- als het niet gaat om een monument, een beeldbepalende zaak, het beschermd stadsgezicht en de historische dorpsgebieden en historische bebouwingslinten (gebieden H1 en H2 volgens de welstandsnota 2012): plannen waarvoor naar het oordeel van het college vooral een welstandstoets aan de orde is (op basis van het welstandsbeleid, inclusief het zonnepanelenbeleid), en geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie;

- als het niet gaat om een monument of een beeldbepalende zaak, maar wel om een bouwwerk in het beschermd stadsgezicht, de historische dorpsgebieden en historische bebouwingslinten: plannen die een veel voorkomend klein bouwwerk in de zin van het welstandsbeleid of een soortgelijk eenvoudig bouwwerk (zoals een dakkapel, eenvoudige wijziging van een hoofdgebouw of een eenvoudig aan- of bijgebouw) betreffen, waarvoor naar het oordeel van het college vooral een welstandstoets aan de orde is, zo nodig met de aanvullende advisering door een toegevoegd commissielid op het gebied van bouw- en architectuurhistorie, restauratie en landschap, en als geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie;
- plannen voor het wijzigen (behoudens herbestemming, reconstructie of sloop) en het restaureren van monumenten en beeldbepalende zaken, die wat betreft rijksmonumenten niet zo ingrijpend zijn dat hiervoor een adviesplicht van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed geldt, en als naar het oordeel van het college geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie, mits de advisering hierover plaatsvindt door tenminste twee leden die deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg, waarbij in het geval van restauratie tenminste één lid deskundig moet zijn op het gebied van restauratie.

De kleine CRK adviseert ook over planologische kruimelgeval-afwijkingen in de zin van het gemeentelijke afwijkingenbeleid. Overige plannen zijn voorgelegd aan de grote commissie.

De taken van de CRK zijn vermeld in artikel 1 van de verordening (uit 2018) en de bijlage daarbij. Dit betreft de taken van de eerdere monumentencommissie en welstandscommissie, die grotendeels neerkomen op de toets van plannen aan het welstandsbeleid (welstandsnota 2012, zonnepanelenbeleid 2021) en aan monumentale waarden en waarden van beschermd stadsgezicht (i.v.m. de Erfgoedverordening, Erfgoedwet en bestemmingsplannen voor beschermd stadsgezicht).

Daarnaast heeft de CRK een bredere adviestaak in de geest van de Omgevingswet. Ze adviseert op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Zo is in artikel 1 onder meer een bepaling opgenomen voor het in vroeg stadium betrekken van de commissie bij ruimtelijke plannen die afwijken van het bestemmingsplan waarvoor naar het oordeel van het college nog een afweging qua ruimtelijke ordening (RO)/stedenbouw nodig is, en bij impactvolle plannen.

In lijn met die bepaling is voor verschillende plannen ook advies op het gebied van RO/stedenbouw ingewonnen, waarbij in voorkomende gevallen ook een advies over het aspect landschap/groen van belang was. Voorbeelden in 2022 van grotere plannen waarvoor ook in die zin advies is ingewonnen bij de grote commissie: landgoed Hooijpolder te Raamsdonk, nieuwbouw appartementen Vijfhoevenlaan, woningbouwontwikkeling Zoutmanstraat en ontwikkeling Theresiakwartier.

Het plan Theresiakwartier

Daarnaast zijn er diverse plannen in de grote commissie behandeld aangaande monumenten en in beschermd stadsgezicht, zoals de herbestemmingen van rijksmonumenten Molenstraat 45, Markt 32-38, de Schattelij aan de Vismarktstraat, een plan voor Oude Stadsweg 1 en de ontwikkeling locatie watertoren aan de Oosterhoutseweg.

In het kader van de advisering heeft de CRK of een afvaardiging ervan in 2022 locatiebezoeken gebracht aan Markt 32-38, de Schattelij aan de Vismarktstraat, Oude Stadsweg 1 en Molenstraat 48.

Door de grote CRK zijn in 2022 circa 50 adviezen uitgebracht, door de kleine CRK circa 194 adviezen. (In 2021 waren dit er 69 resp. 183.) Van deze adviezen van de CRK zijn 137 adviezen over monumentenzorg uitgebracht, waarvan 33 adviezen rijksmonumenten betreffen. (In 2021 waren dit er 147 resp. 39.) Er zijn geen bijzondere opmerkingen over de verschillen in aantal adviezen ten opzichte van die in 2021.

Het overgrote deel van de adviezen van de CRK in 2022 is door B&W overgenomen.

De openbaarheid van vergaderen

De agenda's van de gecombineerde vergaderingen van de grote en kleine CRK in 2022 zijn op de gemeentelijke website geplaatst. Sinds medio 2022 worden ook de agenda's van de tussentijds kleine CRK-vergaderingen gepubliceerd. Vermeld is dat de vergaderingen openbaar zijn.

De verslagen van de grote CRK zijn in 2022 op de gemeentelijke website geplaatst. Sinds voorjaar 2022 worden ook de verslagen van de kleine CRK-vergaderingen gepubliceerd. (De verslagen van de vroegere welstandscommissie werden niet gepubliceerd op de site.)

Vanwege de afbouw van de eerdere coronamaatregelen is in 2022 in bijna alle gevallen sprake geweest van een fysieke vergadering in het gemeentehuis op de data waarop er zowel een vergadering van de grote commissie als een van de kleine commissie was. Bij die vergaderingen is tevens de mogelijkheid geboden voor bezoekers om digitaal deel te nemen aan de vergadering van de kleine commissie, als zij niet bij de fysieke vergadering aanwezig konden zijn. Daarnaast hebben op de tussenliggende vergaderdata van alleen de kleine commissie de vergaderingen hiervan digitaal plaatsgevonden via MTeams. Gebleken is dat het digitaal vergaderen over de wat eenvoudigere plannen door de kleine CRK redelijk tot goed werkbaar is voor betrokkenen. De indruk bestaat dat door veel initiatiefnemers het digitaal vergaderen wel als makkelijk wordt ervaren, omdat zij niet hiervoor naar het gemeentehuis hoeven te komen.

Aan planindieners wordt de mogelijkheid geboden om de vergadering van de CRK bij te wonen. Zij ontvangen hiervoor een uitnodiging. Er wordt hiervan in grote mate gebruik gemaakt. Zij worden zo spoedig mogelijk geïnformeerd over het advies van de CRK en het standpunt van B&W daarover.

Het bijwonen van een digitale vergadering door anderen dan planindieners is mogelijk wat minder makkelijk dan het bijwonen door hen bij een fysieke vergadering in het gemeentehuis en voorheen bij het Monumentenhuis aan Markt 9 te Geertruidenberg. De ervaring van de gemeente over meer dan 10 jaar is dat er in het algemeen weinig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een vergadering van de commissie bij te wonen door andere personen dan planindieners. In 2022 zijn er niet zulke personen geweest die de vergaderingen van de CRK hebben bijgewoond. Daarnaast is het zo dat de lokale erfgoedinstanties inmiddels al jaren zijn vertegenwoordigd zijn in de CRK en voorheen in de Monumentencommissie.

In het algemeen kan het voorkomen dat het redelijk is om een plan in een vooroverlegfase vertrouwelijk te behandelen gezien de belangen van een planindieners. In enkele gevallen is in 2022 een adviesverzoek vertrouwelijk behandeld door de CRK vanwege de omstandigheden van het geval. Dit betrof een plan voor de ontwikkeling van de locatie van de watertoren, een plan aan de Keizersdijk, een advies over een monumentenaanwijzing, een handhavingszaak. Voor zover aan de orde zullen formele vergunningaanvragen aangaande deze plannen te zijner tijd openbaar behandeld worden.

Evaluatie van het functioneren van de CRK

Eind 2021, begin 2022 is het functioneren van de CRK geëvalueerd door de gemeente (betrokken ambtenaren van team Wabo en wethouders RO en monumentenzorg) en de CRK.

In de vergadering van 25-1-2022 is de evaluatie van de Commissie Ruimtelijke kwaliteit besproken met de leden hiervan, inclusief het voornemen vanuit het college om twee leden op termijn (in de loop van 2022 c.q. vanaf 1-1-2023, in relatie met de Omgevingswet) te vervangen, namelijk de leden Frank Zuylen en Bernard Siera, vanwege de voorkeur voor praktiserende leden en voor een geleidelijke vervanging van leden met het oog op de continuïteit.

Uit de evaluatie zijn verbeterpunten gekomen voor de gemeente, o.a. wat betreft het optimaliseren van een inschatting van de door de CRK benodigde voorbereidings- en vergadertijd, het zoveel mogelijk aanwezig zijn van medewerkers van cluster RO bij de behandeling door de CRK van RO-

plannen, en het vaker in een vroeg stadium door cluster RO betrekken en meenemen in het proces van de CRK bij met name de impactvolle RO-plannen.

Verbeterpunten voor de CRK zijn o.a. om het efficiënt vergaderen binnen de geplande adviestijd te optimaliseren, om gestructureerder te vergaderen en de adviezen aan te scherpen. De verbeterpunten zijn door CRK en gemeente serieus opgepakt, zodat de werkwijze is verbeterd.

Ontwikkelingen

Er is een toename aan vergunningaanvragen voor zonnepanelen in 2021 en 2022 en het zonnepanelenbeleid (uit 2021) is al veelvuldig toegepast. In november 2022 heeft de CRK het zonnepanelenbeleid geëvalueerd. Ze heeft daarbij aangegeven, dat het beleid in de praktijk het uitgangspunt is, en dat het van belang is dat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid in het beleid voor een maatwerkadvis waar dat passend is.

In oktober 2022 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld voor de CRK, die in werking zal treden als de Omgevingswet in werking treedt. Op dat moment was de verwachting dat de wet per 1-1-2023 in werking zou treden. Inmiddels is bekend dat de wet per 1-1-2024 in werking treedt. De nieuwe verordening legt voor het grootste deel de huidige werkwijze vast, en biedt ook een basis voor de rol van de CRK voor een brede advisering vroeg in het proces in de geest van de wet. De doorontwikkeling naar zo'n brede advisering is deels al gang gezet (o.a. via de eerdere verordening op basis van het bestaande adviesstelsel, vooroverleg en ambtelijke processen) en zal voortgezet en verfijnd worden bij de verdere implementatie van de Omgevingswet en bij het opstellen van een Omgevingsplan. In lijn hiermee wordt sinds 2022 door de gemeente gewerkt met een intake tafel en is een regionale omgevingstafel opgezet voor de gemeentelijke behandeling van ruimtelijke plannen, waarbij per plan een passend en efficiënt adviesproces kan worden uitgestippeld, in samenhang met beleid en regelgeving, ambtelijke processen en participatie van betrokkenen, waaronder ketenpartners. Als uitvloeisel van de intake tafel zijn al diverse plannen in een vroeg stadium aan de CRK voorgelegd.

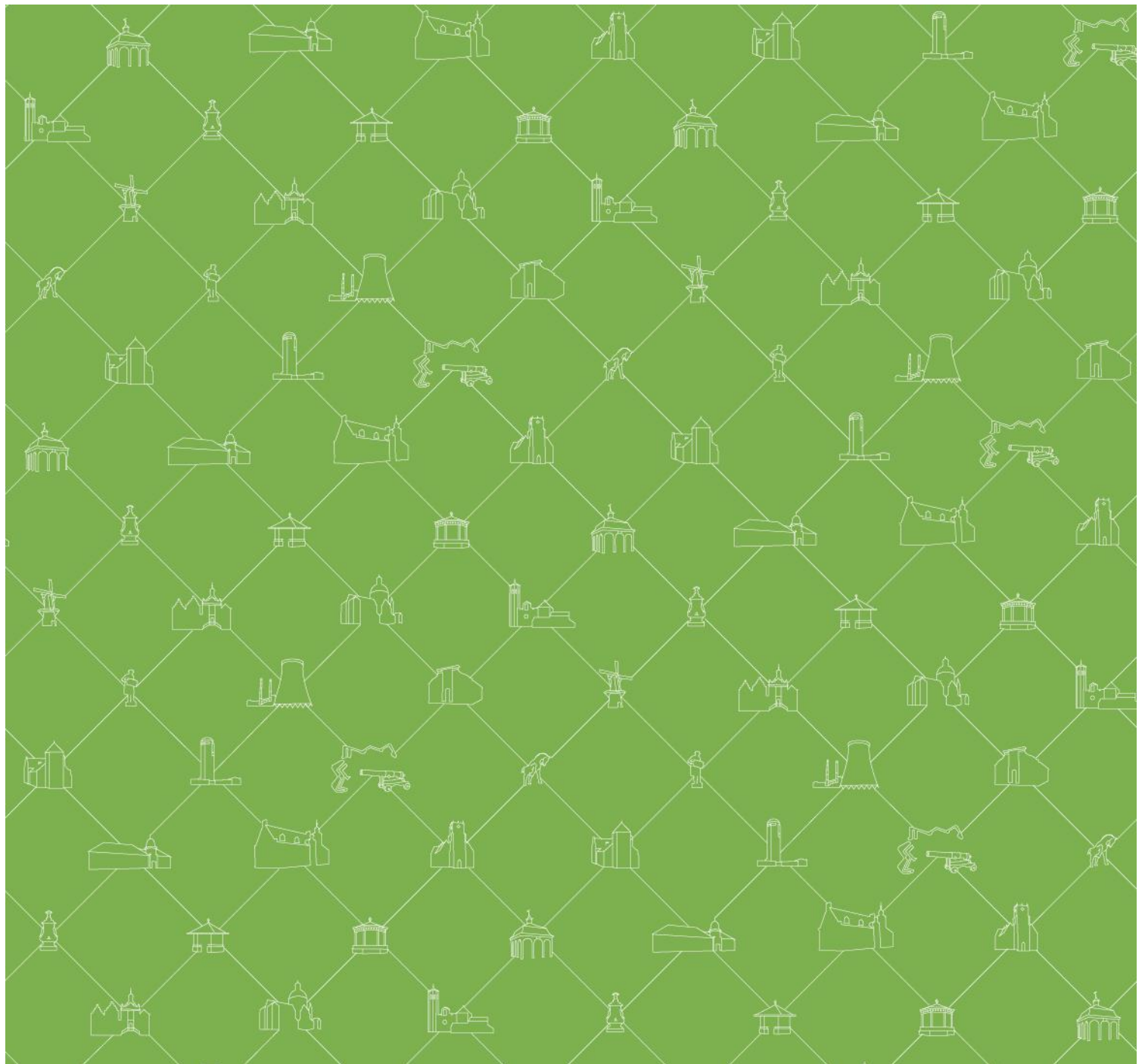
De omgevingstafel in de zin van de Omgevingswet

De raad heeft najaar 2022 een besluit genomen over de benoeming van de leden van de CRK vanaf 2023. De heren Zuylen en Siera zijn per 1-1-2023 vervangen door de heren Ruiter en Verkuijlen.

Doorkijk 2023

Voorjaar 2023 is gestart met een evaluatie van twee locaties die jaren geleden welstandsvrij zijn verklaard, namelijk de woningbouwlocaties aan de Wim Boonstraat te Raamsdonk en aan de Brahmsstraat te Raamsdonksveer. Op 2 mei heeft de CRK de locatie bezocht en hierover advies uitgebracht. Mede gezien dit advies, zal najaar 2023 in het kader van deze evaluatie een enquête onder de inwoners van en rond de locatie Wim Boonstraat worden uitgezet, waarbij hun mening wordt gevraagd over het welstandsvrij verklaren van het gebied, de effecten ervan e.d.. Het resultaat hiervan zal worden afgestemd met de CRK, en hierover en over de evaluatie zal het gemeentebestuur vervolgens (afzonderlijk) worden geïnformeerd.

Vanaf najaar 2023 c.q. vanaf 2024 zal worden gestart met de verdere evaluatie van het welstandsbeleid (waaronder de welstandsnota 2012) en zal nieuw beleid worden opgesteld. Het is wenselijk om hierbij de ervaringen met het werken onder de Omgevingswet per 1-1-2024 te betrekken. De CRK zal bij de evaluatie worden betrokken.

Postbus 10.001
4940 GA Raamsdonksveer
Vrijheidstraat 2
4941 DX Raamsdonksveer
Telefoon: 14 0162
E-mail: info@geertruidenberg.nl

www.geertruidenberg.nl